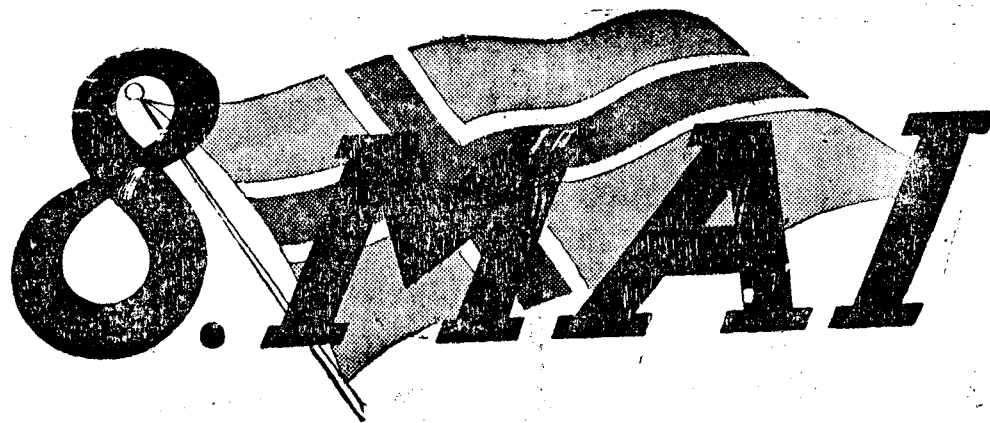

Landssvikpolitiet i Drammen brukte psykisk terror under åstedsbefaring

Politifullmektig Kleveland fant fremgangsmåten helt lovlig

Advokat Caspary hevdet at under normale forhold ville en slik handlemåte ha ført til suspensjon av vedkommende politimann

Den nidkjære politifullmektig Kleveland ble imidlertid forfremmet til politiadjutant og lærer ved politiskolen

Under okkupasjonen fant det sted en del mord som ble uoppløst. Slik var det også i Drammen med mordet på folkeregistrets sjef, Arheim. Etter fredsutbruddet forsøkte landssvikpolitiet å finne ut hvem det var som hadde drept Arheim, men til å begynne med uten hell, men den 26. nov. 1945 gikk landssvikpolitiet til åstedsbefaring etter at politifullmektig Kleveland var satt inn i den anvendte fremgangsmåten og hadde godkjent den. En av de som var mistenkt for mordet, tyskeren Nickerl, ble ført opp til mordstedet, mens kjøpmann Sverre Gundersen gikk bak ham og skjøt med en revolver for å skremme.

Nickerl som trodde han skulle, drepes, brøt sammen under det psykiske press og avgav en forklaring. Etter dette gikk det rykter i Drammen om at politiet hadde anvendt en ulovlig etterforskningsmetode. Politimester Haavie erklærte på forespørsel fra en avis, at det var foregått innen lovens ramme.

Da saken kom opp i lagmannsretten i november 1946 skrev Drammens Tidende:

«Utenfor norsk rettspraksis. Lagmann Ryen blir synlig forbauset over den fremgangsmåte som er benyttet, og sier, at slikt ligger utenfor norsk rettspraksis»

Etterforskeren «J. Knutzen» bemerket til dette at politifullm. Kleveland hadde sagt seg enig i det, slik saken lå an». Kleveland, landssvikavd. sjef sa i sin forklaring at han hadde fått seg forelagt planen for åstedsbefaringen og hadde godkjent denne. Han anså fremgangsmåten for helt lovlig (!)

Adv. Caspary presiserte at rett skal settes på stedet når det arrangeres åstedsbefaring, men at dette ikke er gjort, og under sin prosedyre gikk Caspary etter

i dette «lyse bilde», for å sitere statsråd Gundersen. Medaljen har en bakside.

De midlertidig ansatte politifolk fikk skarp påtale, men den virkelige ansvarlige, landssvikavd.sjef, politifullm. Kleveland fikk en forfremmelse til politiadjutant og lærer ved politiskolen hvor elevene bl. a. lærer etterforskning.

Theo.

DØDSDØMT I CELLE GJENNOM 35 MÅNEDER

En skildring fra Møllergaten 19, skrevet av den dødsdømte til hans forsvarer Et apropos til riksadvokatens redegjørelse til Stortinget

I langt over to år hadde denne dødsdømte sittet i sin selle på det uvisse, da han i september 1948 sendte sin forsvarer et brev, som vi gjengir enkelte punkter av:

«1. En av fengselsprestene kom inn til meg før jeg fikk dom i lagmannsretten og sa at det var han som skulle følge meg til retterstedet. Riktignok unnskyldte han seg etterpå med at han trodde jeg var død allerede, men hva hjelper det? Jeg hadde allerede fått mitt første sjokk.

2. En betjent sa like etter dommen at noe annet hadde han da ikke ventet. Jeg har hele tiden vært klar over at du (altså jeg) ikke hadde noen sjanser.

3. Etter at høyesterettsdommen var falt fikk jeg høre at det i besøksprotokollen stod at jeg kunne få besøk så ofte jeg ville de dagene jeg hadde igjen å leve.

4. En annen betjent kom inn til meg for å ta avskjed. Han skulle reise på fotballturne til Danmark og være borte i 14 dager. Jeg sa, det er vel ikke nødvendig å ta slik høytidelig avskjed for det, og til det svarte han omtrent slik: Du vet, det pleier

ikke å ta mer enn 10 dager etter høyesterettsdommen.

5. En nattbetjent trøstet meg med at det ikke var så farlig. Det var så fort gjort. 10 minutter etter at de hadde gått herfra var de tilbake igjen med likene. Han hadde vært nede i gården og sett på dem, og han sa han syntes de så stygge ut.

6. En politikonstabel som satt vakt over meg den første tiden fortalte hvordan det hadde foregått ved Haaland og Quislings henrettelser. Han hadde vært tilstede og sa at det var ingen ting å grue for, det hele gikk så hurtigt.

7. Da jeg var hos tannlegen for å få reparert en tann sa han, at det ville være vanskelig å få gjort noe med tannen. Jeg sa da at det kanskje var like bra å trekke ut hele stasen og sette inn gebiss. Tror De at De kommer til å trenge noe gebiss da? sa han.

Ved så godt som hver eneste anledning noen er blitt hentet for å skytes, har jeg hørt det. — Skrittene ute på gangen. Den lave summingen av stemmer. — Slår som blir skjøvet fra og — Fortsettes side 4 —

Beslagleggingen av direktør Bergsviks bok er opphevet

Statsadvokat Dorenfeldt fikk en kraftig nesestyver nr. 2

Det er ikke lenge siden statsadvokat Dorenfeldt dummet seg ved å arrestere generalkonsul Harsem for at han hadde skrevet boken «Folkedommen over rettssvikene». Saken kom for retten og Harsem ble løslatt. Det var en kraftig dukkert for Dorenfeldt som forøvrig uttalte at fikk han bare satt inn alle som kritiserte landssvikoppjøret, skulle det gå lett å stanse kritikken. Uttalelsen var så dum at den virket avslørende for en rettsstat som vil bli betegnet som demokratisk. Imidlertid fortsatte Dorenfeldt på nederlagets sumpete vei. Da han fikk vite at direktør Bergsvik ville utgi sin bok «Vi er ikke forbrytere», sørget han for å beslaglegge manuskriptet og «bøker som måtte være trykt.»

Det førtes selvsagt ikke noen lovbestemmelser som kunne hindre at denne bok ble utgitt, og beslagleggingen er nå opphevet.

Altså fikk statsadvokat Dorenfeldt en kraftig nesestyver nr. 2 på kort tid.

Dette burde nå være tilstrekkelig til å vise at denne mann er på feil plass. Staten bør kvitte seg med ham snarest mulig.

Det er ikke bare disse to store dumheter Dorenfeldt har begått. Det er mange flere. Men nok om det i dag.

En rekke kriseadvokater har vært uheldig valgt. Eller kanskje det er deres tvilsomme arbeide som ødelegger dem?

Politifullmektigen blir kastet ut! I 1945 kastet han ut en NS-familie og tok leiligheten selv

Nå har familien ved rettens hjelp fått leiligheten tilbake

Ved Asker og Bærum herredsrett er i disse dager falt en rettsavgjørelse, som er verd å legge merke til.

Politifullmektig Finn Prydz manglet tak over hodet da han i 1945 kom tilbake fra Sverige. — Han ble tilrådet å finne en passende NS-leilighet, og fant den hos Peder Osdal i fru S.s hus på Jar. Osdal og hans lungesyke hustru ble hensynsløst tvunget ut av sitt hjem, og selv en dame som bodde på pikeværelset, og som ikke hadde vært medlem, ble fordrevet av politifullmektigen.

nelse for at representanten for politistaten og dens metoder skal kastes ut, og NS-mannen få sitt hjem tilbake. Virkelig et lysglimt i mørketiden.

Dommer var sorenskriver Cappelen (tidligere lagmann i landssviksaker). Osdals sak ble ført av h.r.advokat Wiesener. — For gårdeieren møtte h.r.advokat Saxlund og med politifullmektigen o.r.sakfører Horn.

En modig mann

Rammes de fleste av den norske regjerings medlemmer av USA's nye

Knud Knutson Fiane ble myrdet innvandringslov

ngen og hadde godkjent denne. Han anså fremgangsmåten for helt lovlig» (!)

Adv. Caspary presiserer at saken skal settes på stedet når det arrangeres åstedsbefaring, men at dette ikke er gjort, og under sin prosedyre gikk Caspary atter voldsomt tilfelts mot åstedsbefaringen som ledet til tilståelsen. Han fant saken så alvorlig og i strid med vårt lands straffeprosesslovgivning at han måtte innberette saken for justisdepartementet. Åstedsbefaringen karakteriserte han som den reneste terroraksjon og som under normale forhold ville ha ført til suspensjon av vedkommende politimann.

Den i Buskerud velkjente statsadv. for landssviksaker m. m., Bjørnevik forsvarte den ulovlige etterforskning.

I Aftenpostens referat 9. sept. 1950 av riksadv. Aulies rapport omtales denne sak under avsnittene Psykisk terror og i avsnittet Skarp påtale heter det:

«Da saken kom opp i Høyesterett ble politiets fremgangsmåte kritisert meget skarpt. Førstevoterende dommer uttalte at de midlertidig ansatte politifolk hadde gått fram med en åpenbar tilsidesettelse av en rekke prosessuelle bestemmelser som er gitt til vern om mistenkte og siktede personer og som ikke må tåles i vårt land. Da det i dette tilfelle ikke var tale om fast ansatte tjenestemenn, men om personer fra andre sivile yrker som har medvirket i politiets arbeide uten på forhånd å ha fått vanlig politiutdannelse, og da de forlenget er sluttet i politiets tjeneste har påtalemyndigheten latt de forbli med denne påtale i autorativ form som Høyesterett uttalte».

Dette gir utseende av at myndighetene tross alt har en renslig innstilling og at de reagerer mot overgrep, men bildet er ikke fulltsendig, det er mørke pletter

Schacht er atter frikjent

Dr. Hjalmar Schacht er for femte gang frikjent av den tyske denasifiseringsdomstol i Lüneberg. Anklageren mente at Schacht skulle klasifiseres som «tilhenger av naziregimet» fordi han hadde støttet Hitlers styre som riksbanksjef. Forsvareren henstilte at han skulle frikjennes helt og holdent, da han var blitt satt i konsentrasjonsleir av Hitler. Ved frifinnelsesdommen ble staten Niedersachsen pålagt å betale saksomkostningene med omkring 23 000 mark og Schacht fikk tilbake alle sine medborgerlige rettig-

gjeringers medlemmer av USA's nye

Knut Knutson Fiane ble myrdet fordi han visste for meget

Den dagen han ble drept var han på vei til Granskingskommisjonen av 1943, for å legge fram historiske dokumenter

Drapsmennene tok dokumentene med seg

I lengere tid har Alexsandr Lange arbeidet med denne sak, og hans avsløringer vil bli offentliggjort i «8. mai»

Idealisten og fridoms mannen Knut Knutson Fiane, ble etter minuttig planleggelse skutt ned fra bakhold utenfor Majorstuveien 18 i Oslo om morgenen ca. kl. 08,05 den 21. september 1944. I hviskekampanjen ble straks søkt utspredt at han var «angiver». Han var ikke det, hva heller ingen har kunnet påvise. I det illegale blad Fritt Land nr. 76—44 ble han to dager etter betegnet, ikke som «angiver», men som «nazipampen». Han levde, til tross for at han var noe bemidlet, i to værelser og kjøkken sammen med sin hustru i et forsakende arbeidsliv for tjenesten i Telegrafstyret, for Norge, for sannhet og rett mellom folkene.

Han hørte til dem her i landet som skulle holdes nede. Etter sine kvalifikasjoner, sin svære arbeidskraft og sin lange tjeneste, antas det at stillingen som trafikkisjef lå under et for ham passende nivå. Han var ikke bitter, men en Bjørnson-natur, en tvers igjennom norskdoms mann og en fridoms mann av sjeldneste slags. I ham var sannelig jernene glødende! Han talte hverken tyskere eller engelskmenn etter munnen. Knut Knutson Fiane hadde spent en stjerne foran sin vogn.

De moderne «silent killers» ga ham en lett død med sine importerte våpen. De har det selv ikke så lett idag! Dette mord vil verke i Norges nasjonale liv som et åpent sår.

Fiane antokes å sitte inne med viktige dokumenter til oppklaring bl. a. av mørklagte ting før den tyske besettelse av Norge.

heter, derunder retten til å velge yrke.

Gratuler dommeren istedet, sa Schacht, da journalistene ønsket ham tillykke med resultatet. Tenk om vi herhjemme kunne si det samme!

Denne forhistorie som synes å være så farlig for det norske folks sjelefred, og for visse personer, at da overlege Scharffenberg 4. oktober dokumenterte den, ble det tvers gjennom saklige, men for historieforskere katastrofale foredrag — bare omtalt i en del av Morgenbladets opplag i «Friheten». Ellers var Oslo-pressen taus som graven!

Foredragets kjernepunkter, hamret den gamle, glødende kjempe inn i tilhørernes bevissthet omtrent slik: Hvis det norske folket hadde fått vite okkupasjonens virkelige forhistorie — hadde det sluttet opp om en real nøytralitetspolitikk. Da hadde det ikke for maktøverne fremstillet seg som nødvendig med en desperat Atlanterhavspakt, og derav logisk følgende fabrikkasjon av menneskefiendelig og grunnlovsstridig diktaturlovgivning. — Jeg vil legge til: Da hadde ikke et nasjonalt kameratskap i Norge blitt drept av disse års importerte rettssvik, som for hver dag øker desperasjonen hos utøverne av det...

Fiane interesserte seg også levende for bakgrunnen til 9. april 1940. På morddagen skulle han møte for Granskingskommisjonen av 1943 og fremlegge visse historiske dokumenter. Gjeringsmennene tok disse dokumenter fra den drepte, blant andre ting...

I sin artikkel «Den 21. september 1944» skriver prof. Olaf Broch i Morgenbladet 20-9 47 bl. a. om udåden: «For det var et celebret mord jeg så på. En politisk likvidasjon av en viss rang»

Daværende dommerfullmektig, cand. jur. og etterretningsagent P. Munthe-Kaas har på forskjellig vis avslørt en selsom interesse for Fiane-mordet, og har lansert en ubevist påstand om grunnen til ugjerningen. Han

innvandringslov Arbeiderpartiet var medlem av Den kommunistiske internasjonale til eksklusjonen i 1923

Av Hans Nielsen Herstad

Storebror USA har talt. For å sikre det nasjonale vern. — NB. ikke det norske men det amerikanske — har State Department bestemt at ingen nordmenn får lov til å skremme de sarte yankees med sitt nærvær så sant de har tilhørt kommunistiske, fascistiske eller nazistiske organisasjoner.

For å tydeliggjøre at USA er en fri, demokratisk nasjon med «menneskerettighetene» som første nasjonale programpost, har sjefen for den amerikanske ambassades konsulatavdeling, Vernon V. Hukee, opplyst at det nevnte beredskapstiltak ikke hjemler noen unntakelser. Om man meldte seg ut av kommunistpartiet i 1921 eller av NS i 1934, har ingen betydning. Uansett vedkommendes senere holdning, er det ham forment å få skue inn i det forjettede land.

En i sannhet rørende omsorg. På hvilken måte vår egen utenriksfarende Lange har reagert på direktivet, er ennå ukjent. — Kjenner vi ham rett, har han bukket og bukket og bukket og beklaget dypt og inderlig at Norge har vært så tåpelig selv i dette øyeblikk å godta NKP som et lovlig, norsk parti, og likeledes at det har vært godtroende nok — og det endog etter «frigjørningen» — til i lovs form å fastslå at NS-bevegelsen var tilsvarende lovlig inntil 8. april 1940 kl. 24.

Det later til at vi aktive NS-
— Fortsettes side 4 —

skriver forøvrig i Morgenbladet 23-9 47 bl. a.:

«Nei, la disse ting være gjemt og glemt i den utstrekning det er mulig. Offentlige undersøkelser har vi allerede hatt nok av»...

Ja, det mener nok mange. Saken har i lengere tid vært under arbeid og blir offentliggjort i «8. Mai».

hos Feder Osdal i fru S.S. hus på Jar. Osdal og hans lungesyke hustru ble hensynsløst tvunget ut av sitt hjem, og selv en dame som bodde på pikeværelset, og som ikke hadde vært medlem, ble fordrevet av politifullmektigen.

Noen gyldig leiekontrakt med gårdeieren hadde politifullmektigen ikke. Og etter 5 år bringes det for en dag at han heller ikke hadde lovlig rekvisisjon. Han hadde ganske enkelt tatt seg selv til rette, og i ly av sin politistilling trodde han ikke å behøve noen annen hjemmel. Han anså nok NS-folk som rettsløse. Og lenge med full grunn. Osdals fortvilte protester har i årevis vært forgjeves.

Men ved forent aksjon av ham og gårdeieren reiste han i sommer utkastelsessak mot politifullmektigen. Over all forventning foreligger nå rettens kjen-

For gårdeieren møtte n.r. advokat Saxlund og med politifullmektigen o.r.sakfører Horn.

En modig mann

Politifullmektig i Bergen, kaptein Harald Gardshol skriver i boken Studentene fra 1925 s. 104:

«Imot diktatur og tvang, samt imot hevn og forfølgelse av såkalte NS-medlemmer og landssvikere idet jeg som politiembetsmann har deltatt i landssvikoppgjøret og har inngående kjennskap til hvor urettferdig mange er blitt behandlet på grunn av personlige intriger og forfølgelses-trang».

Arbeiderbladet 21.—10.—50.

Grove beskyldninger mot statsadvokater

Ryktene som forteller statsadvokater er sedelighetsforbrytere må en se på med største skepsis, sier statsadvokat Dorenfeldt

I det siste har det svirret rykter om at framtreddende menn i offentlige stillinger er blandet opp i sedelighetsforbrytelser. De beskyldninger som er framsatt har en slik karakter at Arbeiderbladet i går la dem fram for statsadvokat Dorenfeldt:

—Jeg må be om at almenheten ser med den største skepsis på den ryktekampanje som har pågått og pågår. En har grunn til å tro at bakvaskelsene er omhyggelig planlagt og drives av en bestemt klikk personer. Det medfører sin riktighet at beskyldningene særlig er rettet mot de myn-

digheter som har med rettsoppgjøret å gjøre.

— Har påtalemyndigheten foretatt seg noe på grunn av ryktene?

— Undersøkelser pågår. Vår oppgave er av tosidig art. Hvis det kommer fram noe straffbart skal det slås ned med hård hånd, uansett stilling. Hvor det viser seg å være oppspinn og fabrikkerte beskyldninger skal ryktesmedene tas.

Statsadvokaten føyde til at han håpet folk ville gå til myndighetene med slike rykter, så forholdene kunne bli undersøkt i stedet for å spre dem videre.

— Det må være en moralsk forpliktelse å komme til oss med slike saker, det har ingen ting med angiveri å gjøre, det er anmeldelse av straffbare forhold, sluttet statsadvokaten.

Vi vil hjelpe Dorenfeldt for sannheten skal fram, sannheten vedrørende alle «heltene» som har hovedansvaret for den landsulykke som går under navnet «RETTSOPPGJØRET». Og vi skal med tid og høve granske grundig herunder ikke bare personene og deres handlinger, men også arv og miljø, for her skal ikke bli fred i landet før sannheten er kommet fram.

Mistet nesetippen på Tullinløkka.

Under ovenstående overskrift skriver en forurettet innsender i Arbeiderbladet 25. september d. å.:

«I august 1945 holdt de allierte en utstilling av våpen og krigsmateriell på Tullinløkka i Oslo. En granat eksploderte et par meter fra meg med den følge at jeg fikk skutt av meg nesetippen ca. 1,5 cm.

Vedkommende mener seg berettiget til erstatning for tapt skoleår og livsvarig vansiring. Dette får han nok ikke da utstillingen var alliert. Hadde den derimot vært arrangert av tyskerne hadde, vi sikkert sett denne ulykkelige medborger som våpenteknisk kyndig sekretær i Forsvarsdepartementet. — Han har i allfall vært mere i ilden enn flere av de ledende norske strateger!

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Riksadvokat Aulies «eventyrsamling»

Da politiet stormet «bakvaskelsesbyrået» på Møllergaten 19

Til tross for at Sambandspolitiet hadde «sluttet med sin provokatørvirksomhet» blev det funnet 3784 dokumenter

Forhåndssensur.

Oslopressen meddeler: «Politiet har beslaglagt Arne Bergsviks norske manuskript «We are no criminals». Bergsvik er satt under tiltale for flere punkter i skriftet, og myndighetene setter seg imot at det skal komme ut på norsk.»

Ved dette skritt fra myndighetenes side, kan man antagelig med rette si at jernteppe-lovene allerede er tatt i bruk.

At myndighetene beslaglegger et manuskript før det er gått i trykken, hører sannsynligvis inn under kategorien oppsiktsvekkende. Men all den stund det ikke foreligger dom i saken, må en ikke beslagleggelse være ulovlig. Det er jo aldeles ikke sikkert at en mann utgir en bok fordi om han utarbeider et manuskript.

En henstiller til myndighetene å offentliggjøre de avsnitt av boken de mener er farlige for den offentlige sikkerhet. Det er ikke nok at det foreligger en påstand om at endel avsnitt er farlige for Statens sikkerhet almenheten må selv få avgjøre at så er tilfelle. Hvis ikke er man helt gitt vilkårligheten i vold. T.

Halets aposiller.

Den 31. oktober 1949 skrev Dagbladet i en redaksjonell artikkel:

«Å stå på Tysklands side i kampen mot Norge var ikke noen «mening», det var en fedrelandsforrædersk handling. Det finnes ikke tilgivelse for den.»

I Dagbladet for 3. november s. 4. kommer den litterære rettsskriver Peter Bendow med en flammende appell til alle «gode» nordmenn om å holde hatet til NS-medlemmene vedlike. Han løfter truende pekefingeren og sier de «gode» må vokte seg for utglidning. Toleranse, samkjensle og barmhjertighet er egnet til å forkudre de godes dømmekraft og rettsfølelse og det er ensbetydende med anerkjennelse av landsforræderi. La ikke tiden sløve oss, sier Bendow. Det finnes ingen tilgivelse, sier Dagbladet. La oss ikke glemme å hate, har Gerhardsen sagt.

Men var det ikke andre som engang sa: «Si til våre landsmenn at de ikke må hate. Be dem bygge Norge i kjærlighet.»?

Jøns.

Norsk kvinne gift med amerikansk borger nektet innreise til U. S. A.

Hun har vært medlem av NS. og det er nok for «menneskerettighetenes oppfinnere» til å dømme to mennesker til skilsmisse.

Den engelsk-amerikanske propaganda om de «16 soldater-hustruer i Moskva» har nå tapt sin glans

FRA TID TIL ANNEN minner verdenspressen oss om at det borte i Moskva sitter 16 britiske soldater-hustruer, som på grunn av sin sovjetrussiske herkomst ikke får sovjetmyndighetenes tillatelse til å reise til sine lovlige ektefeller. Den vestlige, demokratiske presse har ikke spart på velsignelsens ord. Umennesskelighet, forhistorisk barbarisme, total mangel på sans for menneskeverdet, har hørt til den penere gruppe av uttrykk. Se! Se for en bastard av en nasjon, har de vestlige demokratier sagt om det usalige land bak jernteppet. Noe slikt var utenkelig alle andre steder enn nettopp der. Og så har man i hovmot slått seg drønnende på sitt eget rettferdige bryst.

..Drønnende og hult burde vi kanskje si. For huiheten har ikke vært langt borte.

For å ta et eksempel:

I 1948 KOM EN AMERIKANSK BORGER flygende over til gamlelandet for å gjense og å gifte seg med sin barndomstilbedte. Det ble lysning og giftermål og gode greier. Og alt var velsignet og rosenrødt inntil den dag de nygifte skulle ta flyet over til USA til deres fremtidige felles hjem. Nei — sa American Embassy. Nei! og atter nei! Fruen har vært medlem av NS og sittet 3 mndr. på Bredtveit. Hun må bli

Her er noe for statskirkens prester. Det engelske blad «The Christian World» foreslår at de kristne skal gå inn for å hindre en kommende krig. Amerika og England skal kunne gjøre det om de brukte sin åndelige innflytelse riktig. Bare kirkene i USA skulle kunne reise en blokk på 80 mill. mennesker, og Russland skal etter sigende ha 100 mill. kristne, mens England kan telle halvparten av sin befolkning innenfor kirkens ramme. Hvis disse kunne bli enig om å fordømme krig, skulle de kunne mønstre en overveldende majoritet. Bladet håper på et kirkelig verdensråd bestående av Vatikanet, Patriarkatet for de gresk-ortodokse og det nye kirkenes verdensråd.

Det høres så smukt ut, men da må

igjen. Mannen får finne seg i å ofre litt for den amerikanske nasjonale anstendighet. Han står det som amerikansk borger fritt å reise, men hans hustru må bli tilbake.

Dette var i 1948. Nå skriver vi 1950. I to samfulle år har mannen gjort hva gjøres kan over i USA for å få lov å ta til seg sin ektevidde hustru. Avslag, alltid avslag! Et Atlanterhav ruller mellom to mennesker som lovmessig er knyttet så fast sammen som det etter moderne samfunnsordning kan gjøres.

MED DE SISTE BESTEMMEL-

SER FRA USA om nektelse av å ta imot tidligere NS-medlemmer overhode, er atskillelsen mellom ektefellene blitt stedsevarende. Et steds på den norske vestkysten sitter hustruen. Borte i Iowa sitter mannen. År skal gå og hårene gråne. Menneskerettighetens oppfinnere og forkjempere har dømt dem til evig skilsmisse.

Det var vel ikke noen som var så infam å hviske om «16 soldater-hustruer i Moskva?» Hysj! Hysj!

Vestens demokratier står høyt hevet over denslags.

Vi rettlause og forsvaret.

Av Trygve Engen.

Det er ikkje ofte at eg får hug til å opponere mot «8. Mai». — Tvert om, eg er overlag glad i bladet. I samanlikning med den norske pressa elles er «8. Mai» og «Samfundsliv» ein lysblenk i ei verd av grått og skite papir. Men når bladstyraren skriv at vi tidlegare NS no som før «brenner etter å delta i landets forsvar», (sjå leidarartikkelen i nr. 30) då må ein ha lov til å spørja: Er De så skrāsikker på det? Er det ikkje meir treleg at fleirtalet er av ei liknande innstilling som frontkjemparen som sa: Kvifor skulle eg kjempa for eit samfunn som har støytt meg ut?

Så vidt eg har forstått er det dette som brenn hos så godt som alle dei frontkjemparane eg kjenner. Ein av dei sa rett ut: «Etter dette må ikkje nokon komma til meg og snakka om at vi har eit fedreland som vi plikter å ofra liv og blod for. No har eg då endeleg forstått at slikt er humbug».

Ein annan: «Eg er frådømt «retten» til å tene i rikets krigsmakt for 10 år. Gud gjeve dei ville døme frå meg den «retten» for livstid, og for etterkomarane mine i 100 ættledar».

Er ikkje dette ein heilt naturleg reaksjon på det som har hendt? Frontkjemparane måtte vera langt meir enn vanlege menneske dersom dei no skulle

er gjort mot oss, er likevel berre eine sida av saka. Ho har også ei anna, ei moralsk side. Kan vi — slik som stoda no er — med reint samvet ta våpen i hand for å drepa medmenneske i ein krig som sikkert blir den råaste i mennesoga? Om det er eg komen i alvårlege tvil.

Vi er vel alle samde om at det å drepa folk er ei fælsleg gjerning. Personleg har eg aldri kunna tenkt meg til å gjera det utan at det skjedde for å verja livet og æra åt nokon av mine. Og når eg i si tid gjekk inn for politiske samskipnader som vilde halda oppe og styrke Noregs forsvar, så var det under den føresetnaden at dette forsvaret berre skulle brukast i freden si tenest, dvs. til å verja Noregs nøytralitet. Den føresetnaden var det som fram til 1940 gav meg det moralske grunnlaget for å vera forsvarsven. Og når eg som så mange andre reagerte så sterkt mot riksstyret Nygaardsvold, så var hovudgrunnen nett den, at dei braut med nøytralitetsprinsippet og manøvrerte oss inn i krigen på den Kothske «rette sida».

No er det, som vi veit, ikkje lenger tale om nokon nøytralitet. Ola Nordmann sit godt fast i den revesaksa som dei kallar Atlanterhavspakta, det fri Noreg er sokke ned til å bli dollarimperiet

Hvorfor biter ikke Aulie i det sure eple - og spør mannen?

Det er aldeles utrolig hva det går an for Riksadvokaten og politiet å anføre overfor Stortinget, se Stortingsmelding nr. 64. Politiet hevder der at det var nødt til å bruke provoatører og bryte loven, bl. a. fordi Bernt Somdalen i sin selte på Akershus drev tiden med å fortelle skrøner. Somdalen satte ut det rykte at man ville «gå til motforholdsregler fra nazistisk hold overfor H.M. Kong Haakon hvis Quisling ble skutt». — (St.meld. nr. 64 s. 84). En skulle jo tro at politiet straks burde oppdaget for en løgnhals de hadde for seg i denne nye Münchhausen. Bl. a. burde de stusset over at denne isolerte Akershusfangen kunne vite om «flyveblad som utdeltes i Oslo». Men det ser ut som politiet er blitt vettskremt. «Det er innlysende at en slik melding måtte utløse en rekke tiltak og forholdsregler», sier politiets Sambandsavdeling.

MAN. FRYKTET ALTSA Nazistene er jo så innmari at de ATTENTAT MOT KONGEN fra fengslene! Derfor satte man provokatører inn i sellene til NS-fangene, og foretok andre ulovligheter. Naturligvis kom ikke politiet undervær med noen verdens ting, og påstår heller ikke det. Fangene visste naturligvis intet om de kjempeløgnere som Somdalen og Westby vartet opp med, og som politiet slukte med glupende appetitt, og som fikk dem til å valse i vei med sine ulovlige «tiltak». En skulle jo tro at politiet ved litt ettertanke måtte ha regnet ut at de arresterte ikke var farlige, ikke nå iallfall. Men de ser ut som de trodde det var fra fengslene den største fare truet Kongen, derfor var det særlig der de satte sine skarpe hjerner inn. Og arbeidspresset var voldsomt, står det i stortingsmeldingen. (Ja, Somdalen skulle jo f. eks. følge landet rundt på sine lufteturer).

SAVIDT ERINDRES HAR L'ABEE-LUND erklært at han ikke kjente noe til bruken av provokatører og arrangerte rømninger. Også andre ledende menn innen rettsoppgjøret fralegger seg kjennskapet til Sambandsavdelingens virksomhet. — En

«Hvorledes de er smuglet ut

L'ABEE-LUND erklært at han ikke kjente noe til bruken av provokatører og anklagerposisjoner. Også andre ledende menn innen rettsoppgjøret fralegger seg kjennskapet til Sambandsavdelingens virksomhet. — En skulle jo også tro at en slik ekstraordinær foranstaltning måtte drives i dypeste hemmelighet. Dette var jo i sannhet «Secret Service». Derfor kjente vel heller ikke landssvikavdelingen til den. Men hør bare hva Sambandsavdelingens ledere, — o.s.s. førerne Sigurd Balstad og C. B. Kjelstrup skriver i innberetningen (St. meld. s. 82): «Avdelingens virksomhet var kjent blant nazistene, og det er sikkert at de mer aggressive krefter blant dem så skjært til den».

HVORDAN KUNNE NA DISSE SHERLOKKER være så uforsiktede å røpe sin tilværelse for nazistene — nettopp dem de skulle fange? Og «de mer aggressive», satt ikke de fengslet? Det var vel ikke Somdalen og Westbye som ikke kunne holde kjæft? Som ikke kunne dy seg for å skryte av den køpenickade de hadde satt igang?

Herrerne Balstad og Kjelstrup braverer med å ha vært i livsfare ved denne sin landsgagnlige innsats. De skriver:

«I denne forbindelse kan således nevnes at det som en hevna-aksjon ble planlagt å foreta sprengning av avdelingens kontor i Cort Adlers gate 12. Vi fikk melding om dette, og det ble holdt spesiell vakt døgnet rundt. Etter en uke kom det også en natt (huff), ad en bakvei, folk som vi ikke tviler på hadde til oppgave å utføre aksjonen. Imidlertid ble de skremt og kom dessverre unna. Men bare dette opplegget tyder iallfall på at avdelingens eksistens måtte ha en nokså sterk preventiv virkning».

HER FAR VI LØSNINGEN PÅ HVORFOR de arresterte nazister ikke gjorde opprør, hvorfor Kongen ikke ble drept: Det var skrekken for Sambandsavdelingens eksistens som holdt dem i sjakk. Derfor var det også så genialt å la nazistene — og bare dem — få greie på virksomheten. Kom så ikke å si at det ikke var berettiget å bryte lov, politi- og påtaleinstruks. Framgangsmåten er da også godkjent både av Aulie og Hafting, og Stortinget kan vel da ikke desavouere — man ville da vel ha Kongen beskyttet? (Men pokker, hva slags dasemikler var det som holdt vakt i Cort Adlers gate, og ikke kunne ta forbryterne, særlig når de visste om at de kom? Tosk!

kan drive massefabrikasjon av forfalskninger? Det sier Riksadvokaten intet om. Men han lurer fælt på hvordan utgående ekspedisjoner foregår. — Hør bare: (St.melding s. 87):

«Hvorledes de er smuglet ut av fengslet er derimot ikke på det rene, like så lite som man vet hvem det er som har brakt erklæringen videre til den person som har bruk for den. Det er en mann som har hendene fulle med å praktisere ærekrenkelser i sitt miljø».

Dette er mystisk. Hvorfor spør ikke Riksadvokaten mannen?

JA — RIKSADVOKATENS EVENTYRLIGE BERETNING gir grunn til dype funderinger. Det må være noen geniale karer disse nazister, som kan sitte i sine avlåste seller og samle beviser fra alle landets kanter, be- arbeide og forfalske dem, sende

dem ut til trykning og distribu- sjon, få major Langeland og mange andre til å angripe retts- oppgjøret. De lyger jo så fantast- isk at de måtte kunne brukes i rettsstatens tjeneste. Undermål- ere kan de i hvert fall ikke være. Men det er såmen ikke riksadvoka- ten og politiet heller, de har da omsider oppdaget virksom- heten. Og nå vet Stortinget også beskjed. Det er vel ingen som drar beretningen i tvil, eller fin- ner den usannsynlig? I så fall får man huske de nye bered- skapslover, som er anvendelige på dem som er utenfor fengslene. Så kanskje det endelig blir ro omkring rettsoppgjøret.

Jøns.

dem ut til trykning og distribu- sjon, få major Langeland og mange andre til å angripe retts- oppgjøret. De lyger jo så fantast- isk at de måtte kunne brukes i rettsstatens tjeneste. Undermål- ere kan de i hvert fall ikke være. Men det er såmen ikke riksadvoka- ten og politiet heller, de har da omsider oppdaget virksom- heten. Og nå vet Stortinget også beskjed. Det er vel ingen som drar beretningen i tvil, eller fin- ner den usannsynlig? I så fall får man huske de nye bered- skapslover, som er anvendelige på dem som er utenfor fengslene. Så kanskje det endelig blir ro omkring rettsoppgjøret.

fordømme krig, skulle de kunne mæn- stre en overveldende majoritet. Bladet håper på et kirkelig verdensråd be- stående av Vatikanet, Patriarkatet for dc gresk-ortodokse og det nye kirk- enes verdensråd.

Det høres så smukt ut, men da må nok de såkalte kristne begynne med sin egen avvepning og den vil sikkert ta tid.

Vi er fristet til å sitere Silone, som lar en av personene i «Brød og vin» si: «Jeg kommer mere og mere til den oppfatning at det kristne i stadig høyere grad er å finne hos dem, som ikke kaller seg kristne». Eller for å sitere Øistein Parman på forfatter- møtet på Sigtuna-stiftelsen ved Stock- holm forleden: «Hvis jeg var djevelen og hadde som mål å hindre at noe kristent kom frem, ville jeg ikke komme med hestehov og horn, men forkledt som personlig kristen. Og så ville jeg sammenkalle en kristen for- fatterkonkurranse».

Ja, slik kan det også sies.

Ung sykesøsterelev tok sitt liv etter to timers pinlig hjemmefrontforhør

Medfanger alarmerte betjeningen, som mente at en kunne ikke forstyrre legen for så lite Blant tangene var det to leger, men det ble også nektet å tilkalle disse

Det privatmenneske som rettsstridig forvolder noens nød eller død, må regne med loven om ansvar og erstatning. Loven har den tosidige egenskap å beskytte den skadelidende og fange forbryteren.

Dette er enkelt nok når begge parter er mennesker. Men dersom nå bare den skadelidte er menneske, mens den andre er s t a t e n, han som bor i Oslo?

PINSEAFTEN 1945 var der en liten sykesøsterelev som fikk et par dager fri fra Rikshospitalet (eller kanskje det var Ulevoll?) Hun skulle besøke sin mor på Berkåker i Vestfold, men steg av middagstoget i Holmestrand for å hilse på sin tante og ta videre med neste tog om et par timer. Men så viste det seg at tanten var bortreist.

Som hun gikk der og fikk tiden til å gå ble hun gjenkjent av en av de unge heltene som hadde vunnet verdenskrigen — en av den riddertypen som var så tallrik det året, av smørgåsarten og av tyskerarbeiderne.

Han hadde noe med fangeleiren å bestille, og tok jenten inn på vaktstua til et par timers forhør. Foreldrene hennes hadde vært medlemmer av NS og selv

hadde hun vært med i ungpik- hilden fra hun var 13 til 16 år, altså under ansvarligheitsalderen. Dessuten var ikke denne ungpikehilden annet enn en speidertropp.

Hun var så blitt røde kors-elev ved fylkessykehuset og senere ved Rikshospitalet (eller Ulevoll). Det var en usedvanlig stille og nærmest innesluttet uke som aldri hadde gjort katt fortred. Men hun ble etter det pinlige forhør puttet inn i leiren. En helt må jo en eller annen heltegjerning gjøre. — Og nå var hans livs sjanse der.

Om kvelden hadde den forskremte piken tatt så meget veronal at det ikke var mulig å få henne våken pinsedags morgen kl. 7. Medfangene alarmerte straks betjeningen som kom og rusket i pika, men mente at hun våknet nok! En kunne ikke forstyrre legen for så lite.

Medfangene sa fra om at det innen leiren fantes to leger blant fangene, og det måtte være lett nok å hente en av disse. Men det ble nektet.

Da hun tross medfangenes opplivningsforsøk ikke var våken i 10-tiden om formid- dagen, ble hun puttet i en dro- sjebil og kjørt til Tønsberg sy- kehus hvor hun døde den neste

dag uten å være kommet til be- vissthet.

Den sørgende moren reiste til Holmestrand for å hente dat- terens håndkuffert og veske. — Hun ble tatt i et par timers for- hør, og heltene beskyldte henne bl. a. for å ha fartet over til Moss med fergen fra Horten sammen med tyskere. Dette til tross for at hun ikke hadde reist med fergen siden 1938! Merkelig nok ble hun ikke ar- restert. Og såvidt vites har hun hverken fått noen beklagelse enn si erstatning, tross dette var hennes eneste datter og trøst som kunne hjelpe henne på hennes gamle dager, da hun nå var blitt helt alene.

Hva kirkens menn helst vil glemme i dag.

Skolerådmann Magne Poulsen skrev i en påtegning til Oslo Stiftsdi- reksjon 1. desember 1945 bl. a.:

«Spørsmålet om behandlingen av graver til NS-medlemmer ble tatt opp av kirkeverge L. H. høsten 1945 Han foreslo meget radikale tiltak, så som flytting av graver og nedtaking av monumenter m. v.»

Slike og likn. minner virker øyen- synlig mere svekkende på helbre- den hos enkelte kirkefedre enn selv «ok- kupasjonstidens påkjenninger!»

livstid, og for etterkomarane mine i 100 ættledar».

Er ikkje dette ein heilt natur- leg reaksjon på det som har hendt? Frontkjemparane måtte vera langt meir enn vanlege menneskje, dersom dei no skulle «brenna etter» å døyr for Ger- hardsen og dei borgarlege på- sittarane hans.

Sjølv er eg ikkje frontkjempar, og med mine 44 år er eg vel også komen over den alderen då det kan bli tale om nokon fronttj- nings sats av meg. Men eitt veit eg: skulle det likevel bli tale om det, så gjer eg det i alle fall ikkje god- viljug.

Godviljug sender eg heller ikkje sønene mine ut i krigstenest for det samfundet som har stempla foreldra deira som landssvikarar. Med revolveren for panna lyt eg kanskje finne meg i både det eine og det andre.

Og dette er ikkje på grunn av nokon kommunistisk påverknad. Vår politiske stilling til kom- munisma er klår og grei. Vi var dei første her i landet som ropte vakt i gevær mot den, og vi er ikkje berre — som «8. Mai» ein gong skreiv — «kommunismens mest konsekvente motstandere» vi er til med dei einaste kon- sekvente motstandarar mot kommunisma. Når difor «Adres- seavisen» m. fl. insinuerar at vi kan gå saman med kommunist- ene og bli ei ny 5. kolonne, så er det sjølv sagt noko tøv. Kom- munistar kan vi aldri bli, for kommunisma var og er ei vill- faring. Men kommunisma kan ikkje rydjast ut av menneske- sinnene ved krig eller rustning for krig. Det kan berre skje ved hjelp av ein ny og betre og meir livskraftig ide.

— Men den reint menneskje- lege reaksjonen mot uretten som

Sikre Dem et godt fotografi av

KNUT HAMSUN

Send inn kr. 10,— til 8. Mai's eksp. og oppgi hvilket bilde De ønsker. Bildene leveres i format 18×24 cm, i mappe, fritt tilsendt.

No er det, som vi veit, ikkje lenger tale om nokon nøytralitet. Ola Nordmann sit godt fast i den revesaksa som dei kallar Atlan- terhavspakta, det fri Noreg er sokke ned til å bli dollarimperiet sin forpost mot nordaust. **Men dermed er også det moralske grunnlaget for å bera våpen rykt bort.** Som medlem av ei stor- maktsblokk har Noreg ingen garanti for at vi kjem til å slåst for nokon absolutt rett. Stor- maktene har alltid kalla krigane sine for «forsvarskrig». Det gjorde engelskmenn og spanjorar det gjorde Wilhelm II og Adolf Hitler, det gjer Stalin og Tru- man også. Som «Atlanterhavs- makt» kan Noreg bli nøydd til å vera med på ein «preventiv krig» som amerikanske statsmenn no snakker nokså høgt om. Kan vi i så tilfelle med reint samvet vera med på ein slik krig? For min personlege del meiner eg nei

Skal ein vera med på «det blodige handverket» som heiter krig, så lyt ein ha eit moralsk grunnlag som ikkje er tvilsamt. I ei nordisk nøytral blokk vilde vi havt eit slikt grunnlag. Men då måtte også styresmennene våre føra ein ærleg nøytralitets- politikk, og ikkje, slik som Koth, stø seg til «rette sida». Dei måtte sette alt inn på, for ein kvar pris, å halda landet vårt utanfor stor- maktskrigen. Berre på den måten vilde forsaret vårt vera eit or- gan i freden si tenest, elles ikkje.

Det synest meg også overlag tvilsamt om den utanrikspolitik- ken som riksstyret Gerhardsen no fører, kan samstava med grunnlova pgr. 25, som forbyd å stille forsvarsmakta «i fremmed makts tjeneste». Den tvilen gjer ikkje stoda betre.

Mitt syn på det norske forsva- ret no, kan stutt dragast saman i to punkt:

1) Så lenge vi ikkje har fått full æresoppreising, så lenge presse og kringkasting og an- svarlege styremakter held fram med å kalla oss for «landssvika- rar», så lenge har vi heller ikkje noko fedreland å verja.

2) Etter at styremaktene de- finitivt har gjeve opp nøytrali- tetspolitikken, knytt Noregs lag- nad til ei stormaktsblokk og overgjeve den norske verne- makta til teneste for ei framand makt, har vi heller ingen moralsk rett til å gjera våpentenest.

Difor synest det meg at vi har berre eitt å gjera, nemleg å ne- ta all militærtjenest så lenge stoda er slik som ho er no. Eller kva meiner dei unge, dei som spørsmålet først og fremst gjeld?

Straumholmen 12. okt. 1950.

Trygve Engen.

8. MAI

Redaktor Forretningsfører
Arvid B. Arntsen Per Kvendbø
Kontor: Fløyveien 25, Kristiansund N. Telefon 1330
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Fedrelandets enhet i sitt skjød

De provisoriske anordninger ble unnfanget i åpenbare brudd på grunnloven og født i dølgsmål for å brukes til overfall på de intetanende landsmenn, som hadde formastet seg til å bli hjemme, passe sin aker og sitt kjøpmannskap og gjøre det beste ut av en broget situasjon. Det hjelper såre lite, at et storting senere hen lyste byttingen i kuld og kjøn, som det heter i Christian V's Danske Lov, hans opphav forneker seg ikke. Og nå er han kommet så langt, at en arving er på trappene. Denne dekker seg bak et så forvirrende navn som Beredskapslovene, og opphavet viser nå sitt sanne ansikt i form av den hellige og ukrenkelige tyrann, S t a t e n. Hans hevnende sverd heter § 86.

Det er reist en storm av protester mot lovforslaget. Den bæres frem til dåpen av politistatens forkjempere, Det norske arbeiderpartis regjering, den som i kraft av subsidiepolitikkenes brød og skuespill har kunnet befeste sin makt tross mindretall i folket gjennom dristige lovparagrafatakk i ly av rent sørkoreansk desorganisasjon i opposisjonspartiene.

Vi har tidligere sagt — og vi fastholder det — at det var på tide at vi fikk lover om og veiledning i, hvorledes vi har å forholde oss under en ny krig. For så vidt har vi fått, hva vi har bedt om, men vi har fått så altfor meget, at det skal mere enn de hjemmeverendes mannsnot og fedrelandssind til å fordøye det. Om våre lovgivende myndigheter klarer det, får de nærmeste uker vise. — Partipisken er et gammelt kjent middel til å døyve stridbarhet med og den vil vel bli brukt om det kniper i siste omgang.

Blant de slående argumenter som brukes er kommunistkrekken, den vestfra importerte new look, som for noen år siden var så avskyelig her hjemme i brobyggerlandet med generaler og geistlige i norsk-sovjetisk samband. Denne skrekken er så oppisket, at den spøker i alle sinn i de landets skumringstimer, som vi nå er inne i. Men — det sies ikke et eneste ord om «nazistene», en benevnelse, som selve den kst. riksadvokat har anvendt som et juridisk fastslått uttrykk for en viss avsondret klasse mennesker. Og det er forståelig at de ikke nevnes i forbindelse med beredskapslovene. — For det første synes det å være hensikten å ville trekke et glemsels slør over de siste fem års politiske rettsoppgjør med alle dets ofre og åpenbare historieforfalskning. For det annet er politistatens håndlangere fullt på det rene med, at almenheten ikke lenger vil godta, at det politiske rettsoppgjørs ofre er mindreverdige, når det er tale om nasjonalt sinnelag. Kort sagt: De politisk dømte — ikke bare de ca. 250 som fortsatt sitter i regjeringens konsentrasjonsleirer, men alle som på en eller annen nedverdiggende måte har sonet og som ennå i år fremover er stempelt som samfunnets utstøtte — skal glemmes og i beste fall forvises til ingenmanns land, mellom jernteppefolkene og de provisoriske anordningers hjemmefront.

De politiske dømte og den voksende skare av oppvåkne kan naturligvis si som så: La politistatens og dagens herrer løpe linen ut med oss som passive tilskuere. Men de er nå engang ikke slik skapt. De har vært ute i storm før for landets skyld, og de vil ikke stå uvirksomme og se på, at folket deles opp i leirer fra rødt til grått og svart bare for at et bestemt, mere og mere politidiktaturbetont livssyn skal råde. Derfor må de politisk dømtes og det utstøttes kamp fortsette. Rygg ved rygg utad må de innad fortsette utrettelig og målbevisst å kreve rettsstaten gjenreist og menneskerettighetene tilbakegitt.

REFLEKSJONER

PLANØKONOMIENS NORGE KJENNETEGNES

først og fremst ved en grinende bolig-nød. Den unge slekt ser ingen utvei til normalt ekteskap og samfunns-skapende hjemmeliv, og den gamle slekt har måttet gi opp troen på marxismen om at My house is my castle. Alle er underlagt velferdsstatens lov, og det betyr at hjemmets fred er slutt. Imens brukes store pengesummer til krigsmonumenter av alle slags i bygd og by — mere eller mindre vellykte, mere eller mindre berettigede. Tenk, om man istedet for disse bautaer og monumenter bygget hus, hospitaler, gamlehjem o. l. og lot disse bære navn etter dem, som skal hedres. Vi tror, at hele folket ville samles om slike oppgaver, når det får summet seg. Og de falnes minne blir ikke mindre av den grunn. Under okkupasjonen var det forberedt lovforslag om, at det måtte samtykke fra statens side for å reise minnesmerker. Det var kanskje ikke så dumt allikevel, selv om det kom fra NS-hold.

MENS VARE NYBAKTE STORDEMOKRATER

tripper som katten om den varme grøten, har amerikanerne i Vest-Tyskland hatt besøk av tre spanske generaler og en spansk militærmisjon, som har overvært de store høstmanøvrer. Generalene var spesielt innbudt og fløy til Frankfurt i den amerikanske ambassades fly ledsaget av den amerikanske luftvåpenattaché i Madrid. Vi vet ikke, om president Truman er så ovenut begeistret over det spanske-amerikanske våpenvennskap, men de amerikanske militærekspertene — se f. eks. general MacArthur — er realister og blåser i mere eller mindre betendte ideologier på begge sider av Atlanteren. De vet — som engang en stor statsmann i Norge — at faren ligger truende i permanent østlig vind og at felles interesser kan varetas bare ved at man eliminerer mindreveiende uoverensstemmelser i livssyn og levevis. Men det er visst en for stor selvovervinnelse for våre nydemokrater.

OG DOG ER DET EN UNNTAKELSE

Sverige med sin århundregamle erfaring i utenrikspolitikk. Kommerskollegium har nettopp anbefalt, at Svenska handelskammaren i Madrid skal få 800,000 kroner av Handels- og Sjøfartsfondets penger for å kjøpe aksjer i Sverigehus i Madrid. De svenske eksportindustrier og andre forretninger skyter til ½ mill. kroner og ytterligere betraktelige beløp ventet i den nærmeste tid. Sverigehuset

dette store marked og det for en fiks ides skyld!

FELTMARSHALL VON MAN- STEINS FORSVARSADVOKAT

Paul Leverkuehn, anklager FN-styrkene i Korea for samme slags krigsforbrytelser som dem von Manstein ble idømt 12 års fengsel for ved en britisk domstol i 1949. I en artikkel i Die Zeit, Vest-Tysklands mest innflytelsesrike blad, framholder han, at visse militære befalingsmenn har gitt ordre til eksekusjon av nordkoreanske partisaner — slike som også vi med tiden skal utdanne — uten rettergang og har tvunget sivilbefolkningen til å bli boende i krigsområdene. Hvis de ansvarlige for FN-troppene mener, at forholdene i Korea har nødvendiggjort slike foranstaltninger, da er de dommer feilaktige, som forment tyskerne den samme rett under krigen i Russland. — Selvsagt er dette en opplagt sak. Forskjellen er bare, at de beseirede alltid har urett, og von Manstein er en av dem, som ble beseiret ved den kommunistisk-nydemokratiske allianse, som dominerte under den annen verdenskrig og som skapte sin egen rett.

EN TALSMANN FOR 10,000 TYSKE KRIGSFANGER

som etter overgivelsen ble satt inn i minerenskingen i norske farvann, har ifølge et Reuter-telegram fra Bonn fremsatt krav til de allierte om full erstatning for sitt risikofylte arbeide. Talsmannen fremholder, at de norske og de britiske offiserer, som ledet minesveiping, hadde lovet de tyske krigsfangene vanlig soldaterlønn pluss risikotillegg, men da lønnen ble utbetalt i 1949, ble den først omregnet i riksmark og deretter utbetalt i D-mark, hvilket betyr at krigsfangene fikk bare 1/10 av hva de egentlig skulle ha. I Belgia har derimot krigsfangene i samme tjeneste fått full betaling. Talsmannen synes å glemme at det var Norge som vant krigen, og at seierherrene har sine egne lover overfor de beseirede.

KRIGEN BLE DYR FOR TYSKERNE

Et oppgjør viser, at 200,000 mennesker i Vest-Tyskland er utstyrt med kunstige lemmer. Av dem har 151,000 mistet et ben og de øvrige en eller begge armer. Ni har mistet begge ben og begge armer. Det opplyses ikke hvor mange av disse lemleste var soldater, men man kan gå ut fra at de forsvarsløse siviles tall er høyt. Tenk så på de millioner som omkom under bombe- og fosfor-regnet over de tyske byer. Det er uhyggelige tall!

Brev til „8. Mai“

AV KOMMUNISMEN

Den kamp som nå blir ført mot kommunismen er en kamp som jeg og mange med meg, mener tjener bedre enn noe annet til å fremme kommunismen.

Om det ved de kneblingslover som nå også blir anvendt for å hindre kommunistene til å få komme med i statsstyrelsen, kan dette heller ikke tjene til noe annet enn til stikk i mot hensikten at de kan bli vanskeligere å gjøre med.

Nå holder dessuten kommunistene på å vinne en større styrke ved sin stilling til utenrikspolitikk. Her er en stor del mennesker fra også de øvrige politiske partier som har sluttet seg til kommunistene, her gjelder en sak av så veldig betydning som fredssaken.

Hvem kan nemlig tro at det nå mere enn noen gang tidligere i verdens historie vil bli mulig å fremme fred i verden med maktmidler. Og heller ikke vil det mere være mulig til ved maktmidler å skape rett og rettferdighet.

Og dette har også tydelig nok vist seg ved at den ene krig har bare ført til en ny krig.

Og mon det ikke også var den første verdenskrig som ble årsaken til den siste.

Hvorledes kan dette bli anderledes, enn som når to personer ryker i sammen om noe de er blitt uenig i, og tvisten det står om skal avgjøres med makt. Det er jo da helt klart at den sterkeste seirer i kampen, men er dette noe bevis for hvem som hadde retten på sin side.

Og hva det nå står om mellom disse såkalte demokratiske nasjoner og Sovjet-Samveldet, så kan bare det bli rett og rettferdig at begge parter får den samme rett til å styre seg slik som de synes passe seg best.

Og hva nå disse statssystemene — den ene som den andre er kun en fase i utviklingen som det aldri vil være mulig å hemme med noe slags midler.

?

I toneangivende indremisjonskretser er det nå sterk stemning for opprettelse av et juridisk menighetsfakultet. Det skal i tilfelle knyttes til det teologiske menighetsfakultet i Oslo.

Det blir gjort gjeldende at enkelte sider ved rettslivet ikke blir tilstrekkelig tilgodesett gjennom statens ord på Universitetet.

Når stiftelsen har funnet en mere fast form, vil det utgå «kallelse» til et par personer som anses særlig

Kanskje om et hundre år heretter at det er forbi både med det gamle kapitalistiske og det kommunistiske statssystem. Det er noe som vi i hvert fall skulle håpe.

Den retning alt har tatt i den siste tid er det diktaturet som står mest i blomstring over alt. Det er ikke etiketten, demokratiet, som det bluffs med, det kommer an på, men det som skjuler seg bak etiketten.

Jeg mener at det også for vårt lands vedkommende, nå vil være helt unødvendig å importere noe mere diktatur enn det vi har fått vesten fra.

A. B.

LIDELSESFELLER?

Det forekommer ikke så sjelden i innlegg og artikler i vårt kjære «8. Mai» at ordet lidelsesfelle blir benyttet om oss som har gjennomgått «rettsoppgjøret». Riktignok har vi hatt ganske kraftige påkjenninger både legemlig, sjelelig og materielt, så lidelse har det ikke manglet i de 5 fredsår, men like fullt så liker jeg ikke ordet i forbindelse med oss som under okkupasjonens nødsår var kampfeller og fortsatt bør være det.

Ordet lidelsesfelle henfører tanken til at vi er en flokk særslikkere a la Norsk fangesamband eller hva de nå heter disse som har fått i sekk og pose for sin «innsats». Lidt har vi, og lider gjør vi fortsatt i stor utstrekning, men trass det la oss ikke betegne oss som feller av lidelsen, men som kampfeller som fortsatt har en oppgave å kjempe for.

Under okkupasjonen var det fedrelandet og våre landsmenns ve og vel kampen vår gjaldt. I dag er fedreland og landsmenn kommet noe i skyggen. Vår kamp i dag er i første rekke en kamp for vår ære og velferd og mot urett og vanære. I denne kampen vil vi gjøre vår innsats som kampfeller og ikke som lidelsesfeller.

Oslo, den 12. oktober 1950.

Med godt mot og hilsen

J. S.

MASSEUTMEDELSE AV STATSKIRKEN

Under denne overskrift i rubrikken «Brev til «8. Mai» skriver —x i nr. 16 blant annet: «Der står intet i bibelen om statskirke. — Han (pres-ten) var enig.» — Kjære —x! Pres-ten hadde nok en grunn for å være «enig», men neppe den som de synes å anta. «Statskirken» eksisterte nemlig så godt som i hele bibelen. Og ikke bare «statskirke» med sitt monopol på det religiøse område, men den totalitære stat, idet kirkerøsten i sin grunn og hensikt alltid var iden-

stå uvirkosomme og se på, at folket deles opp i leirer fra rødt til grått og svart bare for at et bestemt, mere og mere politidiktaturbetont livssyn skal råde. Derfor må de politisk dømt og det utstøttes kamp fortsette. Rygg ved rygg utad må de innad fortsette utrettelig og målbevisst å kreve rettsstaten gjenreist og menneskerettighetene tilbakegitt.

Det vil koste kamp, men det er ingen vei som fører tilbake. — Noen vil kanskje svekket til sløvhed i årelang pine falle fra, andre vil muligens stikke om hjørnet og håpe på ydmykhetens lønn, men døde — æreløst døde — hefter ikke på fremmarsjen. Gi oss rettsstaten tilbake, det er den beste beredskapslov som kan vedtas, for den bærer fedrelandets enhet i sitt skjød. Alle, som har dette for øye, må slutte opp om vårt arbeide og helst allerede idag. For skumringstimene er korte og natten kommer.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

svenske handelskammeret i Madrid skal få 800,000 kroner av Handels- og Sjøfartsfondets penger for å kjøpe aksjer i Sverige i Madrid. De svenske eksportindustrier og andre forretninger skyter til ½ mill. kroner og ytterligere betraktelige beløp ventes i den nærmeste tid. Sverige i Madrid skal gi plass for handelskammeret og andre svenske institusjoner. — Dessuten skal betydelige svenske foretagender av mere privat art få forettnings- og utstillingslokaler der. — Se, det er Sverige! Det rike subsidie-Norge synes å ha råd til å unnvære

og begge armer. Det opplyses ikke hvor mange av disse lemlestede var soldater, men man kan gå ut fra at de forsvarsløse sivile tall er høyt. Tenk så på de millioner som omkom under bombe- og fosfor-regnet over de tyske byer. Det er uhyggelige tall!

NÅR VI TALER OM KRIGENS GRU

kan vi også nevne, at en av Japans mest kjente ungdomsledere, Taneo Chiba, er død etter lange lidelser som følge av de amerikanske atombombers ødeleggelsesverk over Nagasaki. Han var en av de menn, som de kristne kretser i Japan satte størst håp til. Likesom Nagasaki er Hiroshima idag et eneste stort laboratorium, hvor de amerikanske atomenergiforskere undersøker virkningene — de direkte og de arvelige — av atomødeleggelsene. Hittil er 150,000 mennesker undersøkt. For å kunne finne ut virkningene på arveegenskapene er 35,000 barn undersøkt, men man regner med å undersøke 200,000 barn av foreldre som ble utsatt for bestråling. Altså: Etter de grusomme og høyest unødvendige ødeleggelser kommer vitenskapen for å konstatere virkningen på sine «forsøksdyr». Dette er president Trumans verk. Og han skal være en gudfryktig mann, sies det.

DEN ITALIENSKE STAT

har reist krav mot Benito Mussolinis bo for 40 mill. lire (ca. 400,000 kro-

Det blir gjort gjeldende at enkelte sider ved rettslivet ikke blir tilstrekkelig tilgodesett gjennom statens ord på Universitetet.

Når stiftelsen har funnet en mere fast form, vil det utgå «kallelse» til et par personer som anses særlig skikket for stillingen. Den ene vil bli dekanus.

Husk

at ved en annonse i «8. MAI» rekker De ut over hele landet.

Averter derfor når De har noe å selge, når De søker arbeide eller når De selv ønsker arbeidere eller funksjonærer.

ner) som den myrdede diktator skulle ha tjent på ulovlig vis, mens han var premierminister. Saken fremmes for retten i Forli, og under et rettsmøte ble det opplyst, at Mussolini tjente flere penger på å skrive artikler til den amerikanske presse enn han noen gang mottok som sjef for den italienske regjering. Ja, det ender vel med at det var den amerikanske presse som finansierte Mussolinis liv og politikk. Pengenes vei er uransakelig. Snart er det Marshallhjelpen, snart er det Korea-krigen og snart er det fascismen, som finansieres av USA i en eller annen form. Vi minner om ordet: Hvo som er ren, kaste den første sten.

«8. MAI», men neppe den som vil å anta. «Statskirken» eksisterte nemlig så godt som i hele bibelen. Og ikke bare «statskirke» med sitt monopol på det religiøse område, men den totalitære stat, idet kirkerøsten i sin grunn og hensikt alltid var identisk med statsrøsten, jfr. Moses og Aron, kongen og ypperstepresten, fariseerne og de skriftkloke. Derfor slo de ihjel alle opponenter (profetane). Den katolske kirkes struktur og Martin Luthers keiser-konge-fyrste-kirke er ytre sett mye lik bibelens «statskirke». Den første kristne menighet var i datidens miljø å betrakte som en sekt. Og det var den også, når ordet sekt tas i god betydning. Det vil si: Dens medlemmer var radikalt avvikende fra statskirketroende i verdensanskuelse (ånd). Det er i dette Jesus og apostlene skiller lag med «denne verden». Hva vi i dag kaller sekt er som regel i det henseende ikke radikalt avvikende fra storkirken. Vi har, så vidt jeg vet, ingen uttalelse som tyder på at Jesus og disiplene «meldte seg ut av statskirken». Med hensyn til spørsmålet om å «melde seg ut» av folkekirken i Norge i dag, så blir det selvfølgelig den enkeltes sak. Men la oss under enhver omstendighet ikke vrake eller fornekte den egentlige kirke «de helliges samfunn», fordi noen av den ytre kirkes funksjonærer synes å handle stikk i strid med evangeliets grunntanke, hensikt og mål.

M. Th.

Kronikk

Krig i haven

Av Johan Petter Balstad

I grunnen er det ingen forskjell på denne kvelden og andre høstkvelder. En klar himmel hvelver seg over landet rundt Oslofjorden, det er stille men uvanlig varmt til å være så langt på høsten. Døren står åpen, og lyset faller på trestammene utenfor. Hvor velsignet fredelig og rolig det er å bo i en liten hytte i en hage full av gamle furutrær når man er østerdøl og for en kortere tid må oppholde seg i nærheten av hovedstaden. En grei ordning er det jo når tusener er henvist til å leve på nåde hos sure vertinner eller i trange storkasser som også kalles hybelgårder.

Rrrrrr — pang, bom — rrrrr

Dette skal være et forsøk på å gjengi larmen som bryter løs. Det smeller fra et dusin steder på en gang. Glimt fra geværer og M.P. avslører stedet hvor skytterne ligger. Krigeren i meg med erfaring fra mange slag dreier på bryteren og hytta ligger i mørke. Øret har forlenget meldt at det ikke skytes med skarpt, men at det skytes er sikkert nok.

I krigens tid stiftet vi bekjentskap med begrepet ilddisiplin. Dag

og natt ble det øvet så lenge utdannelsen varte, og ved fronten var resultatene ved en trefning bestandig avhengig av disiplinen i skyting. Men denne skytingen må nærme betegnes som udisiplinert. Min taktikk lærer på krigsskolen ville ha betegnet den som en dårlig militærvits. Det rasler fra M.P. og jeg ser hvordan det glimter fra et gevær så fort som det er mulig å gjøre ladningsgrep.

Herr skatteborger, i kraft av militær utdannelse og erfaring tilater jeg meg den påstand at grunnet ufornuft går det unødig tapt verdier ved denne skyting. Antall avgitte skudd og måten det skytes på står ikke i rimelig forhold til utbyttet som deltakerne kunne ha ved en slik øvelse.

Jeg kan ikke tro så dårlig om norsk infanteri av i dag at det er det som demonstrerer militær udyktighet ved planløs skyting i relativt fredelige borgeres hager i sene kveldstimer. Det må nok være en forening eller et lag som sorterer under det militære. Eller finnes det ennå gutter på skauen?

Kampen stilner av. Det ropes

litt, noen klyver over et gjerde, og noen vil slett ikke slutte å skyte. Men de må jo det, da de andre samler seg på veien.

Tidlig en søndag morgen en gang i sommer så jeg en tropp fra heimevernet på tur i terrenget et sted i Østfold. Sett med en taktikers øyne beveget de seg som en saufløkk. Troppssjefen forklarte at de hadde hatt kontakt med fiendtlige speidere, og at de nå ventet å støte på fiendtlige stillinger. Ja, skulle ikke vi ha utnyttet terrenget bedre dengang vi sloss mot russerne, så hadde vi snart ikke hatt igjen en mann, selv om vi hadde startet med et helt kompani. Troppssjefen kunne ikke se mulighetene for å komme fram usett i terrenget, eller hadde ikke lært det.

Det samme her i kveld ved nærkampen. En grunnsetning i krig er: størst mulig resultat med minst mulig tap av mennesker og materiell. Men med denne skytingen vil det være mulig å oppnå det motsatte. En tropp med russere i angrep og heimevern fra Oslo til Ski kan ikke forhindre at Ingierstrand ba må sete kaviar og vodka på bordet, hvis de skal oppføre seg slik som forsvarere. Dette kan jo høres nevist ut, men jeg forsikrer Dem, ærede leser og skattebetaler, at jeg støtter meg på dyrekjøpte erfaringer. Hva er det jeg vil? Personlig vil jeg ikke ha noe med det mili-

tære å gjøre, men som landsmann vil jeg gi Dem det gode råd at De følger med hvordan bevilgningene til forsvaret disponeres. Jeg var frontkjemper og kompanisjef på tysk side mot Russland. Etter hva jeg forstår er jeg ikke ønsket som soldat her i landet. I grunnen vil jeg det heller ikke, så på det punkt hersker fullstendig enighet. For min del kan punkt 1 og 2 i de provisoriske anordninger gjerne ha evig virkning. Men det er bare det at dette med militær og heimevern tar sikte på vern mot Russland. Uniformene og utstyret er engelsk, og engelskmennene vil vel ikke utstyre en eventuell motstander med våpen. Dessuten er forholdet England—Norge som mellom mann og kvinne. Kvinnen har som regel snakketøyet i orden, men den kloke mann får allikevel sin vilje til slutt.

Nå, forutsatt at norske soldater skal ut å forsvare landet og dermed sannsynligvis flere land mot Russland, da er jo fienden den samme som vi hadde i mange og blodige slag. Dere må slåss lenge før dere har samlet liknende og nødvendige erfaringer som vi har gjort. For å komme tilbake til den nevnte grunnsetning i krig så kunne dere uten tvil spare mye hvis dere hadde våre erfaringer. At dere mangler disse visen aftenens lille krig i hagen.

Det finnes også flere eksempler. Den gang jeg sonet for å ha bi-

stått fienden med råd og dåd (men merk Dem, det var ikke Russland jeg bistod) kom jeg ofte i kontakt med det militære på forskjellige steder her i landet. Dengang hadde jeg kampene med mitt eget kompani i frisk erindring, og jeg tenkte ofte at hvis jeg skulle ha kriget med norske soldater, med dem fra Sverige eller dem som senere ble kalt inn her fra Norge, da ville jeg helst hatt permisjon så lenge. Det var dårlig med disiplinen og de forstod lite av det militære håndverk.

Nå har forholdene muligens forandret seg til det bedre, men jeg gir Dem enda en gang det gode råd, herr borger og skattebetaler, og det er virkelig i Deres egen interesse, at hvis De godtar at det øses ut millioner av kroner til forsvaret, så må De også kontrollere at de anvendes riktig. Det er med disse pengene som med enhver kapitalanbringelse, at de bør helst gi gode renter. Gode renter er her at hæren er best mulig trenet og forberedt på en militær kraftprøve. Personlig synes jeg ikke det ser så rart ut med beredskapet.

I Tyskland så jeg senest for en tid siden en del av den norske brigade. Hva holdning og oppførsel angår ga den ikke nettopp inntrykk av å være modne for det alvorligste alvor som heter krig og død for mange, og ved dårlig skoleing

død for altfor mange. Soldatene ga langt fra inntrykk av å være fortrolig med at de en dag kunne få ordre til å skyte med skarpt med fare for å bli skutt selv, og at det verste av alt på jorden en dag kunne ramme dem, nemlig å bli beordret til innsats som infanterist i krig uten selv å ville det.

Kanskje De mener at i tilfelle krig mot Russland, så går vi vel med. Riktignok er det mange av oss, omtrent to Tysklandsbrigader tilsammen og derav ca. 600 offiserer med fronterfaring, men det blir neppe tale om krig for vårt vedkommende. De fleste av oss mener at Russland vinner første omgang, og at den omgangen varer for lenge til at vi har noe interesse av deltakelse i krigen slik det ligger an for oss.

Russerne er nemlig konsekvente mot aktive motstandere. Pass dere derfor for at de ikke slipper til med represalier. Krig gjerne videre i hagen, men sørg for gode instruktører. Det må være gutter som kan sitt håndverk og som tar øvelsene alvorlig. I krig er det avgjørende for mange liv.

Vi står av faglig interesse til disposisjon med råd, skjønt ikke alle, men ingen med dåd. Jeg understreker faglig interesse.

Johan Petter Balstad.
Stud. ing.

Makthaverne synes å være Livende redd direktør Bergsviks bok.

Ved kgl. resolusjon i 1948 ble en ekstraordinær Riks- og Statsadvokat konstituert for å etterforske innholdet av den maskinskrevne kladd

I september 1950 ble det uferdige manuskript beslaglagt og Bergsvik arrestert.

Direktør Bergsviks innlegg til Lagmannsrettens kjæremålsutvalg

Den 26. september kl. 8,30 morgen ble jeg arrestert i mitt hjem av politifullmektig Haukenæs, førstbetjent Blæsterdalen og kriminalbetjent Deberitz og forelagt arrestordre og Oslo forhørsretts kjennelse for husundersøkelse og beslaglegging av et manuskript med titelen «Vi er ikke forbrytere» samt eventuelle trykte eksemplarer av samme. Statsadvokat Dorenfeldts begrunnelse for beslagleggelsen var at skriftet «er en direkte oversettelse av «We are no Criminals».

På Møllergaten 19 gjorde jeg merksom på at skriftet IKKE er en direkte oversettelse av den engelske kladd til skriftet «We are no Criminals», som for snart 2 år siden i statsråd hos Kongen ble besluttet gransket. Det norske skrifts oppbygging og mening er den samme, men jeg har omhyggelig unngått å ta med de små eksemplere for hvilke jeg er tiltalt, resp. har jeg gitt det norske skrift en sådan form at mortifikasjon er utelukket. Jeg sa at tiltalepunktene var helt overflødige utvekster på det engelske skrift, det var meddelelser tilfeldig brakt meg og tilfeldig nedskrevet i 1946—47. Jeg sa at det norske skrift skulle være en historisk oversikt over hendene, sett med en tidligere NS-mannns øyne, at detaljer i mellomtiden var offentliggjort i mer enn tilstrekkelig grad fra annet hold.

Hverken påtalemyndigheten eller Forhørsretten hadde sett noe eksemplar av det norske skrift. Statsadvokaten hadde ikke gjort noen henvendelse til min forsvarer i injurienesaken, høyesterettsadvokat Alf Borgen. Jeg sa at hele manuskriptet og den første del herav også i kor-

Jeg stilte det forslag at jeg skulle forelegge ark for ark for politiet, statsadvokaten og riksadvokaten (Thommessen), etter hvert som skriftet ble satt i trykkeriet, så man kunne overbevise seg om at det ikke kommer i kollisjon med straffelov og tiltale. Jeg sa videre at jeg i så fall ville sørge for at arrestasjonen og beslagleggelsen ikke ble kjent av noen bortsett fra Huse. Haukenæs pekte på riksadvokatens anførsel i stortingsmeldingen om at han hadde utelatt fra tiltalen en av mine påstande i «We are no Criminals» (hvilken påstand står det ikke noe om), fordi de punkter for hvilke jeg er tiltalt, etter riksadvokatens mening er tilstrekkelige for å få meg dømt. Han sa at jeg av den grunn ikke kunne offentliggjøre noe, for riksadvokaten kunne senere utpeke et nytt tiltalepunkt. Jeg svarte at det umulig kunne være norsk lov at den offentlige anklager med en dommers myndighet kunne gi sådant generelt forbud mot offentliggjørelse, og jeg ba om begrunnelse herfor, hvilket jeg ikke kunne få.

Jeg foreviste politifullmektigens mitt brev av 23. ds. til stortingets justiskomite, hvilket inneholder en meget omfattende imøtegåelse av riksadvokatens omtale av min person og av innholdet av det granskede skrift «We are no Criminals». Jeg gjør merksom på følgende i dette brev:

For en legmann fortøner det seg sådan, at det hadde vært mere korrekt å vente med denne generelle mistenkeliggjørelse av alle NS-folk, deriblant meg, til min sak hadde vært for retten. Det blir en meget vanskelig oppgave for lagrettemennene å felle en selvstendig og eventuelt helt

dighets navn for en gangs skyld må ha lov til å forsvare meg. Avisenes spalter har som bekjent vært helt lukket for NS-folk. Skal nå også trykkeriene lukkes?

Jeg innledet mitt brev til Stortingets Justiskomite av 23. september med at det beslaglagte engelske manuskript var en kladd, mitt politiske testamente til mine etterkommere, som formodes ikke å snakke norsk. Til manuskriptet hadde jeg hatt mange bidragsytere, og for å kunne forelegge det for disse til korrigerende lot jeg det stensilere. Like etter ble jeg liggende syk i flere måneder og kunne ikke foreta noen rettelser før myndighetene beslagla et eksemplar og begynte sin offentliggjørelse av noen av mine anførsler.

Ifølge grunnlovens paragraf 100 skal det være trykkefrihet i Norge. Dette innebærer at enhver har rett til å befordre i trykken alt som ikke kolliderer med straffelovene.

Det er sikker norsk rett at det ikke er adgang for myndighetene til å forhåndssensurere eller forlange å få gjennomgå manuskripter til bøker eller aviser for å undersøke hvorvidt de kolliderer med straffeloven i tilfelle de blir trykt.

Kunnskap om at f. eks. en avis har fått seg tilsendt et manuskript som antas å inneholde en straffbar injurie, gir ikke myndighetene rett til å forhåndssensurere avisen. Det er først når manuskriptet er blitt trykt at straffelovens paragraf 323 gir adgang til ved den å inndra det. Men myndighetene kan ikke derved forby avisen å offentliggjøre sitt øvrige innhold.

Ifølge straffelovens paragraf 323 plikter dommeren ved eventuell inndragningspåstand å betegne de deler av manuskriptet som begrunner inndragningen, og det må gjelde for alle punkter, idet ved dommens fullbyrdelse de øvrige deler på forlangende må bli å utskille og tilbakelevere. Dette er ikke gjort i mitt tilfelle.

Straffelovens paragraf 34 gir adgang til å inndra gjenstande, som er bestemt til å benyttes til en forsetlig forbrytelse. Det vil si at eieren eller innehaveren av gjenstanden har til hensikt å foreta en forbrytelse med gjenstanden som redskap.

Det er på det rene at jeg hadde levert mitt manuskript til en jurist for at denne skulle gjennomgå det og påpeke eventuelle kollisjoner med straffeloven.

Den måtte kunne forutsette at jeg eventuelt hadde strøket dette helt uvesentlige. Den hadde kunnet henvende seg til min forsvarer, herr høyesterettsadvokat Alf Borgen, og den ville straks ha fått beskjed gjennom meg om hvordan saken stod. Jeg har også i injurienesaken alltid levert til påtalemyndigheten alle mine underlag, i store mengder også vedrørende punkter for hvilke jeg etterpå er blitt tiltalt.

Siden manuskriptet nå er kommet under forhåndsgranskning, må jeg for det første få beskjed om lovhjemmel herfor, videre må jeg kreve at påtalemyndigheten påpeker alle de uttalelser i det uferdige manuskript, som den måtte anse som straffbare. Med andre ord den samme oppgave som overrettssaker Huse fikk av meg før beslagleggelsen. Når manuskriptet først er beslaglagt og gjennomgått av påtalemyndigheten, plikter denne selv sagt å gjøre merksom på ethvert punkt, som den mener måtte være straffbart, dersom det blir trykt.

Jeg ville da i tilfelle man mot formodning får rettens medhold i at det er adgang til beslag, få et manuskript, som er gjennomgått av påtalemyndigheten og av domstolen og så da forutsette at det kan trykkes uten risiko.

Jeg må også kunne anføre i boken at den på forhånd er godkjent av påtalemyndigheten, og jeg må ha rett til å ta inn selve dommen i boken, slik at jeg derved advarer enhver imot, hva der i dag er straffbart å trykke i Norge.

I alle tilfelle må jeg forbeholde meg rett til å kreve skadeserstatning såvel for tap ved forsinkelse, som tap av inntekt og eventuell andre tap og for tort og svie.

Billingstad, 30. september 1950
Arne Bergsvik.

Frontkjemperkontoen

Vi har fått adgang til å gjennomlese den dom som sorenskriver Søndresen i Lier, Røyken og Hurum den 7. september d. å. avsa i en sak anlagt av Erstatningsdirektoratet mot to frontkjemper for å få inndratt deres innestående sold-midler, henholdsvis ca. kr. 1100 og kr. 1700.

Begge de saksøkte er tidligere straffedømt for sin frontinnsats uten at de ble pålagt noen inndragning. Påstanden om inndragning av deres respektive sold-konti er fremmet senere av Erstatningsdirektoratet gjennom

Stor bokrealisasjon.

n Vi har fått anledning til å oppta bestillinger på følgende bøker til særdeles billige priser. Bøkene sendes pr. omgående portofritt mot innsendelse av beløpet. Benytt anledningen. Følgende bøker kan f. t. leveres:

«Etter 7 Mai» av Anders Bergløf før kr.	7,60,	nå kr.	2,50
«Grunnlovbrudd», av Bjørn Vardaas » »	4,80,	» »	2,00
«Rettsliv og Rettsstat» av Bjørn Vardaas »	3,50	» »	1,50
«Utroelig men sant» av P. Harsem » »	10,00	» »	4,00
«Folkedommen over Rettsvikene»			
av P. Harsem,	» »	3,00	» » 1,50
«Det Frie Ord» — «Skolenytt»,			
red. Vikdal » »	4,00	» »	1,00
«Læreraksjonens sanne bakgrunn»,			
Rektor Lødrup, » »	4,00	» »	1,00
«Fanebustsaken», 2 hefter » »	4,00	» »	2,00
«8. MAI», Box 41, Kristiansund N.			

Dame

perfekt engelsk, helst også tysk stenograf og maskinskriverske søkes av eksportfirma. Værelse skaffes. Utførlig ansøknin med attestkopier, referenser, foto, etc. sendes til ekspedisjonen mrk. «Stavanger nr. 405».

Kløvsag og høvelmester.

Bevant mann med kjennskap til moderne kløvsag og høvelmaskin får plass hos bedrift i kystby på Vestlandet. Bill. mrk. nr. 404.

Frontkjemper,

30 år og gift, med handelsgym. og praksis som kontorm., selger og reisende, med bilcertifikat og gode attester søker framstidsstilling hvor som helst.

Sigurd Forseth,
Horten

Dødsdømt —

— Forts. fra side 1 —

dørens åpning. Det har aldri lyktes meg å sove slike netter. Tanken har kretset om ham som kjempet seg gjennom sin siste natt. Derfra er tankene gått til meg selv. Når blir det min tur? Og hvordan vil det gå med mine stakkars pårørende?

Verst var det kanhende natten da Bruns, Clemens og Schubert skulle hentes. Clemens begikk selvmord. Det var i sellen ved siden av meg. Rett over gangen bodde Bruns og Schubert. Da døren ble åpnet løp Schubert ut på gangen og ropte: «Die Mörder sind da!» Og da de fikk ham inn på sellen igjen, kastet han glass-tøy i veggene og forsøkte å begå selvmord. Det var blod på gangen dagen etter.

Ved siden av dette kommer det stadige bråket om nettene. — Fyllefanter ligger og skriker, snarker i brisken og dønn netter

... og så får vi
tenke på framtiden!

Vi må greie å legge noen kroner til side denne gangen også. Stikk innom posthuset allerede i dag og sett dem i

POSTSPAREBANKEN

Banken som alle kan nå

Agronom,

25 år, vestlending, gårdbr.sønn, tidl. N. S., søker jobb på østlandsgård. Eks. fra Gjermundnes 1948, teori M. praktisk Utm. g., er skogsvant, smed- og snekkerkyndig. Interessert i intensiv husdyrdrift og planteproduksjon. Ønsker å komme til greie folk,

noe eksemplar av det norske skrift. Statsadvokaten hadde ikke gjort noen henvendelse til min forsvarer i injurienesaken, høyesterettsadvokat Alf Borgen.

Jeg sa at hele manuskriptet og den første del herav også i korrektur var overgitt til overretts-sakfører R. Huse med anmodning om å foreta en generell revisjon med henblikk på å stryke alt, som kunne tenkes på noen måte å komme i konflikt med straffeloven, videre å sammenlikne manuskriptet med tiltalen og med stortingsmelding nr. 64 med vedlegg nr. 2 også for alle de andre punkters vedkommende, som riksadvokaten kommer inn på utenom tiltalen. Huse ble av meg telefonisk oppfordret til å komme til politikamret og å medbringe alle aktene. Han overleverte alt til politifullmektig Haukenæs og forklarte seg som foran nevnt.

Rammes de fleste

— Fortsatt fra side 1 —

folk fra okkupasjonens dager vil komme i et stort og «godt» selskap når det gjelder forholdet til USA. En rekke riddere av den bedrøvelige skikkelse har jo i etterkrigstiden blitt overvelden- de «gode nordmenn» ved å hevde at de hadde snudd NS ryggen i et hvert fall innen den 8. april 1940 kl. 23.59, og for ikke så få av våre ledende arbeiderpartifolk har det nettopp i det siste året vært meget om å gjøre å ta offisielt avstand fra deres ungdoms utskielse — den gang de med høyesterettsjustitiarius Emil Stang og generalsekretær Trygve Lie i spissen ga åpenlyst uttrykk for sin beundring for Lenins paradis.

Forøvrig er det kjent over hele verden at Det norske Arbeiderparti stod som medlem av den kommunistiske Internasjonale (kommintern) inntil partiet ble ekskludert 1923. De høye herrer i Norge i dag — med statsminister Gerhardsen i spissen — rammes således av USA's nye innvandringslov i likhet med kommunister, fascistiske og nazister.

Idag hjelper det ikke med krumspring. Tatoveringsflekkene NKP. og NS. er uslitelige og evigvarende. Og vi arme «lands- svikere» ser plutselig våre rek- ker utvidet med tusener og atter tusener av «gode» nordmenn.

Vel møtt, kamerater! Likheten og brorskapet er på vei! USA har satt fart i utviklingen. Om friheten bør vi kanskje vente med å uttale oss.

Hans Nielsen Herstad.

more korrekt å vente med denne generelle mistenkeliggjørelse av alle NS-folk, deriblant meg, til min sak hadde vært for retten. Det blir en meget vanskelig oppgave for lagrettemennene å felle en selvstendig og eventuelt helt eller delvis frifinnende dom etter at riksadvokat og justisminister har offentliggjort en øyensynlig forhåndsdom.

Jeg påpeker at stortingsmel- dingen ikke alene inneholder an- grep på de punkter for hvilke jeg er satt under tiltale, at den tildels er prosedyre og i flere til- feller slår fast at jeg har urett (også) hvor jeg mener å ha be- vis for det motsatte), men at den også inneholder liknende omtale av de punkter, for hvilke jeg ikke er satt under tiltale. Det skul- le synes rimelig at jeg kan for- lange å bli satt under tiltale for samtlige de punkter, som er nevnt i stortingsmeldingen.

«Bergens Tidende» betegner meldingen som en «bestseller», hvilket den også er blitt. Man må formode at lagrettemennene på forhånd har studert den. De må få det forhåndsintrykk at her blir å dømme etter riksadvokatens og justisministerens forhåndsdom. Dette spesielt når man betenker at min forsvarer og jeg, ifølge straffeprosesslo- vens bestemmelser om injurie- prosesser, kun har høve til å be- handlet i retten de ord eller de linjer for hvilke jeg er tiltalt, uten å kunne komme inn på den større sammenheng, som har for- anlediget den påklagede uttalel- se.

Politifullmektig Haukenæs gikk til statsadvokat og riksadvokat med mitt forslag og kom tilbake med den beskjed at man ikke kunne godta det. Begrun- nelsen var at det kunne se ut som om de derved godkjente det jeg skriver.

Jeg er nå i 5½ år gjentatt og gjentatt blitt bakvasket i aviser, i retten og nå i stortingsmeldin- gen og ved avisenes reaksjon på samme. Samtlige landets aviser har slått meldingen meget stort opp, arbeiderpartiavisenes skr- iver at det er bevist at samtlige de som angriper rettsoppgjøret har vært Gestapoagenter, andre skriver at Bergsviks påstande er grepet ut av luften. Make til øy- ensynlig påbudt reisning av fol- keopinion har her i landet vel kun forekommet i forbindelse med rettsoppgjøret og dets ofre.

Jeg sa på politikamret at det hadde vært min mening å vente med offentliggjørelse til saken hadde vært for retten. Jeg fant dette å være overensstemmende med renslig framgangsmåte. Men etter å ha lest stortingsmeldin- gen fant jeg at jeg i all ansten-

foreta en forbrytelse med gjen- standen som redskap.

Det er på det rene at jeg had- de levert mitt manuskript til en jurist for at denne skulle gjen- nomgå det og påpeke eventuelle kollisjoner med straffeloven. Eventuelle nødvendige rettelser ville således blitt foretatt før trykning av boken. Dette bevi- ser klart at jeg ikke har hatt til hensikt å benytte manuskrip- tet til en forbrytelse, tvertom har jeg innhentet sakkyndig bistand nettopp for å forhindre at det ble trykt noe som kunne være straff- bart. På forhånd hadde jeg selv forsøkt å utarbeide manuskrip- tet slik at det skulle være innen- for rammen av gjeldende norsk lov. Gjenstanden, manuskriptet, er altså ikke bestemt til å be- nyttes til en forsetlig forbrytel- se.

Manuskriptet foreligger i ufer- dig stand, der kan foretas en hvilken som helst forandring før det trykkes og hensikten har og- så vært å foreta eventuelle nød- vendige rettelser. Det kan derfor ikke sies å være bestemt til å tjene som middel ved forøvelse av straffbar handling.

Det er umulig for påtalemyndigheten å føre bevis for at bo- ken som skulle trykkes ville komme til å inneholde en eneste straffbar handling.

Manuskriptets egentlige be- stemmelse er som før påvist å danne grunnlag for en bok uten noe straffbart innhold. Påtale- myndigheten kan selvfølgelig ikke forby meg å foreta rettelser før boken trykkes. Den har hel- ler ingen grunn til å tro at der ikke ville blitt foretatt rettelser, dersom manuskriptet inneholdt noe som det ville være straffbart å trykke.

Påtalemyndigheten er kommet i skade for å beslaglegge et feil- aktig dokument. Oslo Forhørs- retts kjennelse gir adgang til å beslaglegge en direkte overset- telse av den engelske kladd «We are no Criminals». Et sådant manuskript eksisterer meg be- kjent overhodet ikke. Påtale- myndigheten er videre kommet i skade for å beslaglegge et manu- skript som er uferdig og som påtalemyndigheten ikke på for- hånd hadde noe som helst kjenn- skap til innholdet av.

Påtalemyndigheten har, uten kjennskap til det norske manu- skriptets innhold, hevdet at det er en direkte oversettelse av ma- nuskriftet «We are no Crimi- nals» som er gransket og for hvil- ket jeg er satt under tiltale.

Påtalemyndigheten visste at de punkter, for hvilke jeg er satt under tiltale, er en helt og ab- solutt bagatellmessig del av mitt skrift «We are no Criminals».

Begge de saksøkte er tidligere straf- fedømt for sin frontinnsats uten at de ble pålagt noen inndragning. På- standen om inndragning av deres re- spektive sold-konti er fremmet senere av Erstatningsdirektoratet gjennom særskilt sak.

I de foreliggende domspremisser heter det bl. a.:

«Retten behøver for sitt resultat ikke å ta standpunkt til det kompetan- sespørsmål som er reist, om Erstat- ningsdirektoratet har anledning til å omgjøre den beslutning som er fat- tet av statsadvokaten om inndragning i forbindelse med straffesaken. Ret- ten finner det nemlig godtgjort at al- le frontkjemperkonti — og da også saksøkte — var kjent allerede i mars 1946, altså før tiltalebeslutningen ble utferdiget og lenge før straffesaken ble pådømt. Det har således vært full anledning for Erstatningsdirektoratet, eller for påtalemyndigheten, til å ta med inndragningskravet i forbindelse med straffesaken. Men når så ikke er skjedd, virker det etter rettens opp- fatning urimelig å fremme særskilt inndragningssak nesten 4 år etter at straffesaken er avgjort og tiltalte har sonet en langvarig fengselsstraff. Sa- ken er forsåvidt temmelig analog med den som er avgjort av Høyesteretts Kjæremålsutvalg den 29. august 1949: str.sak mot Egil Sandal Walaker (1. nr. 914). Erstatningsdirektoratet kan ikke i denne forbindelse høres med at andre gjøremål har hindret det i å reise inndragningssak før — eller at dets funksjonærer ikke har vært opp- merksom på at også saksøkte har hatt penger innestående på en frontkjem- perkonto. Det vesentlige er at ifølge sekretær Strandruds prov her i ret- ten var en fullstendig liste over alle frontkjemperkonti sendt ut til alle myndigheter — også til Erstatnings- direktoratet — allerede i mars 1946, og når da inndragningskravet ikke ble tatt med i den etterfølgende straffe- sak tilsier rimelighet og hensynet til saksøkte at det bør ha sitt forbliven- de med det som er. Saksøkte vil et- ter dette bli å frifinne.»

Retten skal tilslutt for begge sa- kers vedkommende ha uttalt at den ikke er enig med Erstatningsdirekto- ratet i at inndragning av fortjeneste ervervet ved frontinnsats står i en særstilling fordi fortjenesten er inn- satt på en såkalt frontkjemperkonto. Heller ikke kan det i og for seg til- legges betydning at pengene eller for- tjenesten direkte stammer fra stats- kassen. Alle ytelser eller tjenester som tyskerne betalte for her i landet un- der okkupasjonen, betalte de med pen- ger fra den norske seddelpresse og be- talingen til frontkjemperne står for- såvidt ikke i noen særstilling. Heller ikke kan det i og for seg være av- gjørende at fortjenesten er i behold. Her som ellers må alle forhold tas i betraktning ved avgjørelsen av om en krigsfortjeneste bør inndras. — Da det på grunn av tilfellets særegne be-

tøy i veggene og forsøkte å begå selvmord. Det var blod på gan- gen dagen etter.

Ved siden av dette kommer det stadige bråket om nettene. — Fyllefanter ligger og skriker, sparker i brisker og dører natten igjennom. Biler og motorsykler virker heller ikke som sovemedi- sin. Skanche var særlig plaget av all uroen, og han ga ofte ut- trykk for det. Selv har jeg etter hvert vennet meg til det, men enda hender det at jeg våkner midt på natten når det er en eller annen som skriker ekstra høyt.

Og så å oppleve den grenseløse likegyldighet det hele omfattes med av betjentene her. Jeg kan nevne at dagen etter at Bruns, Clemens og Schubert hadde mistet livet, så jeg to betjenter danse vals med hverandre ute på gangen da jeg kom gående bortover.

Eksemplene kunne forfleres, men jeg skal ikke plage Dem unødig. Til slutt vil jeg bare nevne fengslet her. Møllergata 19 er jo ikke beregnet på langtids- fanger. Det er et varetektsfeng- sel hvor fangene i normale tider sitter fra noen dager til i høyden et par måneder, og det er vel grunnen til den primitive innret- ning av alt her. Intet skap til å oppbevare matvarer i, støv og kakerlakker har fritt spillerom. En bøtte til å ha vann i, og i det vannet skal gulvet vaskes sam- tidig som man må bruke den til annen vask. En toilettbøtte som ikke ligner grisen. Jeg har sett at noen har ring å sitte på og spurte derfor om ikke jeg også kunne få en slik. Men det måtte det spesiell tillatelse til.

At det begynner å gå på nervene løs, er vel i grunnen ikke noe å si på»

*

Til denne tragiske skildring som kunne være en Gogol ver- dig, skal vi bare tilføye, at om- sider kom den dødsdømtes sak opp til fornyet behandling med det resultat at han ble frikjent i vesentlige punkter og fikk 10 års straffarbeide. Men hvilken sum av lidelser har han ikke imens vært utsatt for i den dødsdømtes selle gjennom 35 måneder?

skaffenhet må sies, å ha vært nød- vendig for saksøkte å møte med for- svarer, vil han bli tilkjent erstatning hos Erstatningsdirektoratet for nød- vendige utgifter til sitt forsvar jfr. straffelovens paragraf 454, sammen- holdt med paragraf 102, jfr. paragraf 38 i lov om rettergangsmåten i lands- sviksaker.»

Dommen er påanket av Erstatnings direktoratet. Vi skal holde et øye med sakens videre forløp.

landsgård. Eks. fra Gjermund- nes 1948, teori M. praktisk Utm. g., er skogsvant, smed- og snek- kerkyndig. Interessert i intensiv husdyrdrift og planteproduksjon. Ønsker å komme til greie folk, gjerne N.S. Oppl. med lønnstil- bud sendes dette blads eksp. mrk. «Pålitelig nr. 407».

HOGGERE.

Tidligere N.S. søker hoggere for uthogstkontrakt av sagtøm- mer i Trysil. Gjerne forh.v. front- kjempere.

Bill. mrk. «Hoggere nr. 415.»

N.S. boktrykkere og bokb.

begge helst s. sted, og kan påta seg noe arb. for lengere tid gir utf. opplysninger til Bm. Salgs- central nr. 413».

Eldre, enslig, solid

org.- og adm. kyndig mann, idé- rik og erfaren søker post eller samarbeide med N.S.-mann eller -kvinne eller selvst. arb. i bran- sjen: fisk, musikkf., bokh. redi- gering, forlag m. v. B. m. «Til sjefens eller felles beste nr. 412».

Frøpoteter

«Carma» kontrollpotet kl. A. Bestilling mottas for levering nu eller til våren.

Per Lie, Kapp

Landsgjente,

forhenv. f. t. med husm.- og ha- gebr.sk., ønsker å bli kjent med en dyktig og solid mann i 30-åre- ne. Helst gårdbr. el. odelsgut., men ingen betingelse. Bill. mrk. «Østlandet nr. 414».

Kafé

Finnes der en som har kafé- og spiseforretning å leie bort el- ler selge. Eller et passende lokale. Bill. mrk. «Gød trafikk nr. 395»

Husholderske

får grei post hos kjøpmann i mindre by. Bill. mrk. «2 voksne nr. 402».

Frukttrær

Har et parti utsøkte frukttrær — særlig egnet for vestlandsk og trøndersk klima. (Vinter- frukt). Interesserte bes henvende seg til

Josef Qvam,
Isfjorden i R. Telefon 503 a

Navigatører og maskinfolk

søkes for 2 E Båter (Diesel). Billett mrk. «Ny start nr. 406»

Nordmørspostens Trykkeri